

“He volgut parlar del tòpic, i alhora desmuntar-lo, del món dels gitano”

Ramon Erra (Vic, 1966) torna a treure suc del viatge i el moviment per fer-ne literatura. Després de *La vida per rail* (premi Mercè Rodoreda de contes del 2011), ara publica la novel·la *Far West gitano* (premi de novel·la Marià Vayreda i editat per Empúries). Com si es tractés d'una *road movie*, relata el viatge descabellat d'una família gitana amb arrels al sud de França que agafa els trastets i se'n va cap a Saragossa. En el camí, ocorren tota mena de facècies i trobades.

—Què volia treure d'aquesta història de gitano i vida nòmada?

—D'una banda, acostar-me a aquesta comunitat que té un cert aire de misteri i donar una visió literària d'aquest món. I de l'altra, explorar el tema del nomadisme, de la gent que intenta viure una vida alternativa en el món actual.

—Hi ha una idea que es repeteix, que la formula tot sovint el Simó (un personatge que fa de fotògraf), que és que aquesta mena de vida s'està extingint...

—La família protagonista és una família que ja s'havia sedentaritzat i que decideix tornar al nomadisme, com una aventura, com un reivindicar les arrels. Hi posem, a més a més, un fotògraf per accentuar que això ja és una representació, ja no és el nomadisme real. És un moment que es perd perquè els intents de recuperar-lo són difícils. Tot hi va en contra.

—Com ho ha fet per reconstruir una certa parla?

—Una mica me l'he inventat. He agafat una mena de parlar que s'assemblés al que es parla a la Catalunya nord. Ells representa que surten d'un lloc que podria ser Perpinyà. He fet una cosa aproximada, posant-hi paraules en francès, però fent un català que fos fàcil de llegir. No volia fer un estudi científic de com parlen sinó una cosa creïble i que funcionés. Per a tot el tema de la gitanitat i la cultura *manouche* m'he documentat amb llibres, documentals, pàgines web, observant, parlant, però també confrontant-ho amb tot de coses de la meua infantesa. Sempre m'he fixat en aquesta gent. I a partir d'aquí, m'he inventat uns personatges, que no són arquetípics. No és una família representativa.

—Fins a quin punt aquesta mirada sobre el nomadisme ens fa de mirall sobre nosaltres mateixos?

Ramon Erra.

—Per això surten alguns personatges paios, que també viuen en una certa forma de nomadisme, per fer aquest mirall, per dir: en un moment determinat, si la crisi o el que sigui ens hi aboquen, potser descobrim que la virtut que tenen els gitano és que estan duent una vida més senzilla i són feliços amb menys coses. Potser això és el que necessitem. També jugo amb aquests idealismes que tenim.

—La qüestió del viatge sembla que entronca amb *La vida per rail*, el seu anterior llibre, amb contes lligats al tren i les estacions...

—Jo relaciono molt l'escriptura amb el viatge. Jo he nascut a Vic però m'he criat en un poble molt petit [al Lluçanès], en un forat de món. Per a mi van molt lligats l'aventura de llegir un llibre i anar-te'n a un altre lloc i, aleshores, sempre m'acaba sortint el viatge per alguna banda.

—Això ho exemplifica el personatge de la Tati, la germana d'en Ramonet, el cap de la seva família gitano...

—La comunitat gitana evoluciona, i si fa un temps no era gaire pensable una dona que fos independent i sola, en aquest cas, n'hi ha una. I és la Tati. És una dona que se sent molt gitana però també vol viure a la seva manera i li hauria agradat haver après a llegir molt abans i haver sigut artista. No renega de res, però vol viure la gitanitat a la seva manera.

—En posar-se a treballar amb aquest món gitano ha tingut la impressió que el tema era poc o molt tractat?

—Temes així literaris, no en vaig trobar gaire, però tampoc vaig fer una recerca exhaustiva. Per una banda, pensava: vols dir que no és un tema molt vist, això? Però com que m'interessava fer-ho des d'un punt de vista meu, tenia clar que ho faria. Sí que és veritat que pensava que l'havia de tractar amb una certa delicadesa. Hi ha aquest joc de parlar del tòpic i alhora desmuntar el tòpic. Una mica és això el que he volgut fer. Tots hem vist els gitano a fires, mercats... Són una gent tan propera però els veiem, alhora, tan diferents, i pensem: què deuen pensar?

Anna Ballbona